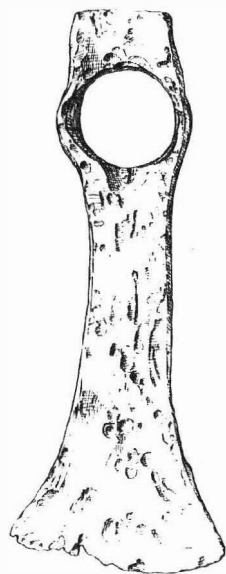

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1978

BRNO 1980

Popsaná situace ukazuje na existenci extenzivního hutnického centra, rozkládajícího se v nevelké vzdálenosti od popsaného zařízení. V blízkosti vyhřívačky se vyskytly narušené pozůstatky pouze jediné pece; části jiných nístějí vyorali traktoristé v prostoru jižně až jihozápadně v blíže neurčené poloze. Jako předměty ohrožující stroje při obdělávání polí je vyzvedli a uložili u polní cesty.

Datování objektu není dosud doloženo žádným artefaktem. Na základě vnějšího srovnání tvaru objektu aj. indicií lze pouze uvažovat o jeho zařazení do mladší doby římské. Otázka zůstává prozatím otevřená a bude řešena průzkumem okolního terénu a především vyhledáním ohniska hutnění železářských pecí.

Vlastní naleziště se nachází v nejvyšší poloze západního lemu Malé Hané a inklinuje již do Povitaví, jak nejlépe ukazuje tok potoka, vtékajícího do její sběrné vodní soustavy. Tato okolnost, stejně jako povrchový výskyt strusek na některých lokalitách, ukazuje na nutnost sledovat i západní svahy, sklánějící se do úvalu řeky Svitavy.

Poznámky:

- 1 K. Ludikovský, Extenzivní hutnické centrum z mladší doby římské v Sudicích u Boskovic, Soubor referátů celostátní konference "Současné úkoly čs. archeologie" v Valticích 1978, v tisku.
- 2 V. Hašek - K. Ludikovský, Výroční zpráva o aplikaci geofyzikálních metod v archeologii za rok 1977 /interní tisk, 1978, uloženo Geofyzika n.p. Brno - AÚ ČSAV Brno /.
- 3 K. Stránský - K. Ludikovský - V. Souchopová, Pokusné tavby s přímou výrobou železa z rud v šachtových pecích na Blanensku, Slévárenství XXVI, 1978, 464 - 467.

Ausheizherd zur Eisenverhüttung in Drvalovice - Vanovice /Bez. Blansko/. Zur Beglaubigung der These über die Existenz eines Verhüttungsrevieres auf der Kleinen Hanna, dessen Schwerpunkt sich aufgrund des gegenwärtigen Grabungsstandes in der jüngeren römischen Kaiserzeit befindet, konzentriert sich die Terrainuntersuchung, die die westliche Grenze dieses Raumes verfolgt, in der ersten Etappe auf das Gebiet von Boskovice bis Vanovice¹. Aufgrund der Oberflächenuntersuchung durch J. Kučířek in der Flur "Přední Smolínka", im Kataster der Gemeinde Drvalovice - Vanovice, führte die Geophysikalgruppe von Vl. Hašek, Orientierungs- sowie Detailmessungen durch, deren positive Ergebnisse zur Ausgangsbasis für die Eröffnung von Flächenabdeckungen wurden². Durch eine detaillierte Grabung hat man einen Ausheizofen für Verhüttungszwecke von rechteckiger Form mit abgerundeten Ecken und Gesamtmaßen 1,9 x 4,6 m abgedeckt, der Länge nach in Nordost - Südwestrichtung orientiert. Die Grubentiefe erreichte von der Grenze des Ackerbodens und des sterilen Liegenden 0,2 m. Den sich nach Südwest neigenden Boden überdeckte eine zusammenhängende Schicht von Holzkohlestückchen, auf der Gusstücke von Eisenschlacke in einer Mächtigkeit bis 0,3 m ruhten und 62 % der gesamten Fläche überdeckten. Durch eine Orientierungsberechnung kann die Menge des erhaltenen Inhaltes auf das Ergebnis von mindestens 45 Schmelzungen aus Verhüttungsöfen mit dem Innendurchmesser des Schachtes um 0,4 m vorausgesetzt werden³.

In der Nähe des Ausheizherdes kamen bloss Überreste eines einzigen Ofens vor; Teile anderer Vorherde ackerten Traktoristen im Raume südlich bis südwestlich in einer näher nicht bestimmten Lage aus.

Die Datierung des Objektes ist bisher durch keinen Artefakt belegt. Aufgrund des äusseren Vergleiches der Objektform und u.a. Indizien kann lediglich über seine Einreihung in die jüngere römische Kaiserzeit erwogen werden. Die Frage bleibt offen und wird durch eine weitere Untersuchung des umliegenden Terrains und vor allem durch das Aussuchen des Verhüttungsbrennpunktes der Eisenverhüttungsöfen gelöst werden.

Der eigentliche Fundort befindet sich in der höchsten Lage des westlichen Bordes der Kleinen Hanna und inkliniert bereits in den Raum um Zwittau. Dieser Umstand, gleichfalls wie das Oberflächen-vorkommen von Schlacke auf einigen Lokalitäten, weist auf die Notwendigkeit, die sich in das Talgebiet des Flusses Svitava neigenden westlichen Hänge zu verfolgen.

ZJIŠŤOVACÍ VÝZKUM NA "HRADISKU" U SVITÁVKY

/okr. Blansko/

A. Štrof, FF UJEP Brno

R. Procházka, Slováké muzeum Uherské Hradiště

R. 1978 proběhla 1. etapa drobného zjišťovacího výzkumu Okresního vlastivědného muzea v Blansku na lokalitě "Hradisko", kat. obec Svitávka. Místo, nacházející se na ostrožnovitém návrší

/k. 401 m/ nad obcí, se traduje jako hrádek, chybí však písemné prameny.

V terénu jsou patrné především dvojice valů na východní přístupné straně a val na západním strmějším svahu, kudy vede dnešní příchod. Ostatní strany /sev., již./ jsou velmi strmé a téměř nepříístupné. Vrchol kopce je na západní straně výrazně odstupňován, povrchové obrysy dávají tušit zbytky staveb.

Sonda I/78 protála horní platů návrší ve směru východ - západ. Podařilo se zachytit obvodové zdi větší obytné budovy, patrně obdélné. Měla dusanou podlahu, v svrchní části byla nejspíše vybudována z masivních trámů, pokrytých lepenicí. Západně od ní stála další stavba, zatím blíže nejasného půdorysu, v jejímž prostoru bylo nalezeno pískovcové ostění. Zděný hrádek, který zanikl mohutným požárem, představuje zřejmě až druhou fázi středověkého osídlení, datovanou souborem keramiky do 14./15. stol. - pol. 15. stol. Předcházelo mu zřejmě osídlení z doby kolem pol. 13. stol., z níž se zatím podařilo zachytit jen keramiku, většinou se nacházející na severním svahu.

Převážně ze sběrů na jižním svahu pochází i malé množství keramiky pravěkého původu, vesměs atypické /eneolit, slezská kult./ a hlazený kamenný klín přímo z plochy hrádku.

Feststellungsgrabung in Svitávka - "Hradisko" /Bez. Blansko/. Im Jahre 1978 verlief die erste Etappe der Feststellungsgrabung des Heimatkundlichen Bezirksmuseums in Blansko auf der Lokalität "Hradisko" bei Svitávka. Es wurden zwei mittelalterliche Besiedlungshorizonte erfasst, der ältere kann in die Zeit um die Mitte des 13. Jahrhunderts, der jüngere in das 14./15. - Mitte 15. Jahrhunderts gereiht werden. Die jüngere Phase stellte ein gemauerter Hausberg vor, zu dessen Wüstung es durch Feuersbrunst kam. Es wurden auch sporadische Spuren einer prähistorischen Besiedlung erfasst.

TERÉNNÍ PRŮZKUM PRAVĚKÝCH LOKALIT NA JIHOZÁPADNÍ MORAVĚ

Jaromír Kovárník, JMM - detašované pracoviště Mor. Krumlov

/Obr. 29 /

Budkovice /okr. Brno - venkov/

V srpnu r. 1978 jsem zjistil asi 1 km severovýchodně obce pravěkou lokalitu. Povrchovým sběrem byla získána menší kolekce štípané industrie. Artefakty byly jednak patinované, jednak bez patiny. Prozatím lze z uvedeného materiálu vyčlenit několik nástrojů /obr. 29:5, 12, 13/ a jader. Keramický materiál se na popisované poloze nevyskytl.

Častohostice /okr. Třebíč/

Lokalita leží u severního okraje vesnice na mírném návrší, na němž se nachází kostelík /původně asi románská hřbitovní kaple/. Povrchovým sběrem jsem získal nevýrazný keramický materiál a bulbovaný, jemně oretušovaný rohovcový úštěp.

Černín I /okr. Znojmo/

Při terénním průzkumu povodí Jevišovky jsem zachytil několik lokalit, mimo jiné také s výskytem rohovcové suroviny.

Sídliště je situováno na ploché terénní vyvýšenině, která je vzdálena asi 1 - 1,5 km jihozápadním směrem od obce Černín. Okolí lokality je poměrně členité. Vlastní plocha sídliště má vůči nivám na levém břehu Jevišovky dosti značnou relativní nadmořskou výšku. Keramický materiál je obohatěn vyšším obsahem ostriva. Byla nalezena část naběračky /obr. 29: 14/. V kategorii štípané industrie byly zjištěny retušované úštěpy a čepele s bulbem /obr. 29: 3, 9/.

Použitá surovina je shodných vlastností jako v katastru obcí Bojanovice a Jevišovice /okr. Znojmo/. K výrobě nástrojů byl také používán křišťál. Nálezový materiál můžeme přiřadit kultuře s MMK.

Černín II /okr. Znojmo/

Lokalita se nachází asi 1,5 - 2 km severovýchodně od obce. Je situována na táhlém jihovýchodním svahu, pod nímž protéká menší potok. Keramický materiál je obdobný jako na lokalitě Černín I. Štípaná industrie byla zhotovena z místního rohovce. Zjištěn byl také štípaný krystalický křišťál. Ze zmíněné lokality byl získán též fragment kamenné sekerky /obr. 29: 11/. Inventář nalezený na sídlišti lze předběžně zařadit ke kultuře s MMK.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1978

Vydává	: Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor	: akademik Josef Poulík
Redaktoři	: dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhovský
Překlady	: dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby	: doc. dr. B. Klíma, A. Malinková, A. Šik
Na titulním listě	: železná motyka ze slovanského sídliště u Palonína
Tisk	: Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Gottwaldov, provoz 34 - Kyjov
Evidenční číslo	: ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis	: 450 kusů - neprodejné